

FITXA IDENTIFICATIVA**Dades de l'Assignatura**

Codi	44190
Nom	Actualitzacions i avanços en les aproximacions biopsicosociales a la salut i la malaltia
Cicle	Màster
Crèdits ECTS	6.0
Curs acadèmic	2020 - 2021

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
2191 - M.U. en Psicologia General Sanitària	Facultat de Psicologia i Logopèdia	2	Primer quadrimestre
2244 - M.U. en Psicologia General Sanitària	Facultat de Psicologia i Logopèdia	1	Segon quadrimestre
3150 - Psicologia Clínica i de la Salut	Escola de Doctorat	0	Anual

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
2191 - M.U. en Psicologia General Sanitària	5 - Actualitzacions i avanços en les aproximacions biopsicosociales a la salut i la malaltia	Optativa
2244 - M.U. en Psicologia General Sanitària	5 - Actualitzacions i avanços en les aproximacions biopsicosociales a la salut i la malaltia	Optativa
3150 - Psicologia Clínica i de la Salut	1 - Complementos de Formació	Optativa

Coordinació

Nom	Departament
ATIENZA GONZALEZ, FRANCISCO L.	295 - Personalitat, Avaluació i Tractaments Psicològics
COSTA FERRER, RAQUEL	268 - Psicobiologia

RESUM

En esta assignatura es farà especial insistència en el coneixement i comprensió de la salut des d'una perspectiva integral que incloga aspectes biològics, psicològics i socials. S'aprofundirà en els principals avanços que des d'estos camps s'estan fent en el camp de la psicologia sanitària. Així per exemple, s'estudien els Factors de vulnerabilitat i resistència a l'estrés, l'estudi dels biomarcadores que ens permeten detectar-los i les principals tècniques d'avaluació neuropsicològica de trastorns d'estrés.

També s'estudien les repercussions psicobiològiques que pot tindre l'ús de la farmacoteràpia i que un psicòleg sanitari ha de conèixer. A més, s'oferix a l'alumne/a una visió conjunta i integrada dels principals aspectes que ha de conèixer un professional per a poder planificar la intervenció a realitzar amb persones amb un trastorn per consum de substàncies, com és: ser capaç de seleccionar i dur a terme les principals estratègies encaminades a incrementar en el pacient la seua predisposició al canvi, conèixer el maneig i utilitat dels instruments que poden utilitzar-se en l'avaluació d'un pacient amb una conducta addictiva i conèixer els principals tractaments i estratègies d'intervenció psicològica que gaudixen del major nivell d'evidència científica en el tractament de l'addicció.

També es dedica un espai a estudiar quins factors psicosocials estan associats amb la salut i la malaltia i fonamentalment a la importància que el suport social té en la promoció de la salut i el benestar de les persones.

CONEIXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

No hi ha requisits previs.

COMPETÈNCIES

2191 - M.U. en Psicologia General Sanitària

- Preocupació per l'èxit d'un treball de qualitat.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements adquirits i la seua capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seua àrea d'estudi.
- Que els estudiants siguen capaços d'integrar coneixements i afrontar la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, sent incompleta o limitada, incloga reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.

- Posseir i comprendre coneixements que aportin una base o oportunitat de ser originals en el desenvolupament i / o aplicació d'idees, sovint en un context de recerca.
- Tenir domini en habilitats de comunicació oral efectiva en múltiples formats (per exemple, discussió de grup, debat, conferència, etc.) i per a múltiples propòsits (per exemple, informar defensar, explicar, persuadir, argumentar, ensenyar, etc.).
- Adquirir, desenrotllar i posar en pràctica un concepte de salut integral, on tinguem cabuda els components biopsicosociales de la mateixa, d'acord amb les directrius establides per l'OMS.
- Coneixement de les obligacions i responsabilitats del personal sanitari relatives a la confidencialitat de la informació i de la protecció de dades personals dels pacients i les pacients.
- Formular hipòtesis de treball en investigació i arreplegar i valorar de forma crítica la informació per a la resolució de problemes, aplicant el mètode científic.
- Conèixer en profunditat la naturalesa psicològica dels trastorns del comportament humà.
- Conèixer en profunditat els factors psicosocials associats als problemes de salut i malaltia.

RESULTATS DE L'APRENTATGE

- Identificar i definir els components biopsicosociales de la salut i la malaltia.
- Identificar factors relacionats amb l'estrès i de les seues conseqüències en la salut.
- Identificar els fonaments, conceptes i models teòrics associats a la salut i la malaltia.
- Ser capaç de seleccionar i dur a terme les principals estratègies encaminades a incrementar en el pacient la seua predisposició al canvi.
- Conèixer el maneig i utilitat dels instruments i estratègies d'intervenció que poden utilitzar-se en el tractament de les addiccions.
- Conèixer els principals mecanismes explicatius que s'han proposat de l'efecte positiu del suport social en la salut i el benestar.
- Conèixer l'interès del suport social com a eina per a la intervenció, així com les característiques i formats d'aquest tipus d'intervenció.
- Ser capaç d'identificar els factors psicobiològics de vulnerabilitat i resistència a l'estrès, amb la finalitat de millorar la salut. Conèixer i utilitzar els diferents biomarcadors que poden ser emprats en el procés d'estrès.
- Ser capaç de dur a terme una avaluació neuropsicològica completa de l'estrès i els seus efectes en cervell.
- Ser capaç d'identificar i destriar els efectes terapèutics dels psicofarmacs dels secundaris, així com integrar aqueixa informació en les estratègies d'intervenció utilitzades.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Importància de l'estrés i les seues conseqüències en psicologia de la salut.

1. Principals teories sobre les relacions entre estrés i salut.

1.1 L'estrés com a resposta psicofisiològica.

1.2 L'estrés com a estímul 1.3.-El estrés com a transacció.

2. Estrés i malaltia: processos psicològics

2.1 Processos cognitius, estrés i salut

2.2 Processos emocionals, estrés i salut

2.3 Processos comportamentals, estrés i salut

3. Factors de vulnerabilitat i factors de protecció enfront de l'estrés

3.1 Personalitat: Els cinc "grands" trets de personalitat, la personalitat, abecedari (A,B,C,D...) , la resistència, l'optimisme, locus de control.

3.2 Estratègies d'afrontament

3.3 Suport social

3.4 Tècniques de maneig de l'estrés

2. Factors de vulnerabilitat i resistència a l'estrés, biomarcadores i avaluació neuropsicològica de trastorns d'estrés

2.1 La respostes psicobiològica d'estrés: una resposta coordinada: Bases neurales de la resposta d'estrés. Resposta del sistema nerviós autònom (SNA) . Resposta hormonal. Resposta immunològica.

2.2 La cronificació de la resposta d'estrés i les seues implicacions sobre la salut.

2.3 Estrés i la seua relació amb trastorns:

2.3.1 Sistema Cardiovascular: Hipertensió i factors de risc.

2.3.2 Sistema Digestiu: Digestió, resposta hormonal i SNA. Diabetis. Síndrome metabòlica. Trastorns gastrointestinals funcionals.

2.3.3 Estrés i trastorns de son associats

3. Acostament als efectes psicobiològics de la farmacoteràpia

1. Introducció a la farmacoteràpia en el tractament dels trastorns mentals.

- Patologia sinàptica i malaltia mental

- La neurogènesis com a diana per al tractament de la malaltia mental

- Epigenètica i diferències individuals

- Biomarcadores

- Estimulació magnètica transcranial i estimulació cerebral profunda

- Disminució de l'estigma associat a la malaltia mental

2. Noves aproximacions al tractament dels trastorns mentals amb psicofàrmacs i problemàtica associada als seus efectes secundaris

- Depressió i antidepressius. Línies d'investigació actuals en la busca de nous antidepressius

- Esquizofrènia i antipsicòtics. Línies d'investigació actuals en la busca de nous fàrmacs per a l'esquizofrènia

3. Neurobiologia de la por i models animals. Intervencions farmacològiques en la consolidació i extinció de la memòria de la por.

- Neurobiologia de la por i models animals
- Intervencions farmacològiques: Efectes del propranolol sobre la consolidació de la memòria de la por
- Evidències en models animals
- Estudis clínics
- Limitacions

4. Estudi de la naturalesa psicològica del comportament humà i dels seus trastorns: les conductes addictives.

1. Xarxa assistencial en conductes addictives. On es treballa i què m'exigixen?
2. La predisposició al canvi: Estadis, Processos i Nivells de canvi.
3. Entrevista i teràpia motivacional en addiccions.
4. Protocols d'avaluació i diagnòstic dels trastorns per l'ús de substàncies, trastorn de joc i addiccions tecnològiques.
5. Protocolos de tractament basat en l'evidència en conductes addictives (trastorns per consuno de substàncies, trastorn de joc i addiccions tecnològiques)

5. Factors psicosocials associats a la salut i a les malalties: la importància del suport social

1. Antecedents i definició del suport social

Els precedents en l'estudi del suport social: Estudis epidemiològics, estudis sobre l'estrés i el moviment de salut mental comunitària

La definició de suport social

2. Estrés, salut i benestar; l'efecte del suport social

Model d'efectes protectors (buffer)

Model d'efectes principals

3. Avaluació del suport social

Perspectiva estructural i perspectiva funcional

Instruments d'avaluació del suport social

4. El suport social com a ferramenta d'intervenció; grups de suport i ajuda mútua

Intervencions basades en el suport social

Intervencions diádicas

Grups de suport

Grups d'ajuda mútua

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Classes teoricopràctiques	60,00	100
Elaboració de treballs en grup	10,00	0
Elaboració de treballs individuals	10,00	0
Estudi i treball autònom	20,00	0
Lectures de material complementari	5,00	0
Preparació d'activitats d'avaluació	10,00	0
Preparació de classes de teoria	10,00	0
Preparació de classes pràctiques i de problemes	10,00	0
Resolució de casos pràctics	15,00	0
TOTAL	150,00	

METODOLOGIA DOCENT

L'aprenentatge en grup amb el professor. En la classe presencial s'utilitzarà el model de classe magistral, indicant-se als alumnes aquells recursos més recomanables per a la preparació posterior del tema en profunditat.

. Tutories reglades. El professorat guia l'alumne en la construcció del seu coneixement; ho orienten en l'elaboració dels treballs, resolen dubtes o dificultats relacionades amb la matèria. Es faran en grups per a resoldre problemes, dirigir treballs, etc.

. Aula virtual (<http://pizarra.uv.es>). En este espai virtual, els alumnes poden trobar documents, informació o notícies rellevants de les assignatures que els professors depositen.

. Elaboració de casos i supòsits en grup.

. Estudi de casos, resolució d'exercicis i problemes, per a estimular l'aprenentatge basat en problemes, orientat a projectes i cooperatiu per mitjà de la utilització de grups interdisciplinaris, sessions de pràctiques, i la realització de treballs grupals.

. Elaboració de trballs individuals i grupals.

AVALUACIÓ**SISTEMES D'AVVALUACIÓ**

Valoració de continguts teòrics i pràctics per mitjà de prova escrita d'alternatives de resposta.
Assistència a seminaris/conferències. Activitats.

PONDERACIÓ

Valoració de continguts teòrics i pràctics mitjançant prova escrita d'alternatives de resposta (30% de la qualificació final, recuperable). Assistència a seminaris/conferències (10% de la qualificació final, no recuperable). Activitats d'aula (60% de la qualificació final, recuperable). En segona convocatòria, les activitats seran recuperables per mitjà de la realització d'una prova escrita que valore l'adquisició de resultats d'aprenentatge.

REQUISITS MÍNIMS

Per a superar l'assignatura en 1^a o 2ª convocatòria, serà necessari aconseguir un domini mínim del 50% en la valoració de continguts teòrics i pràctics mitjançant prova escrita d'alternatives de resposta (30% de la qualificació final, recuperable).

SISTEMA DE QUALIFICACIÓ

La qualificació de l'assignatura quedarà sotmesa al que disposa el Reglament d'avaluació i qualificació de la Universitat de València per a títols de Grau i màster (ACGUV 108/2017).

Només se sumaran els diferents apartats previstos en l'avaluació quan es superen els requisits mínims establits.

La concessió d'una Matrícula d'Honor, es basarà en la normativa respecte d'això de la Universitat de València, que té en compte el nombre de Matrícules d'Honor per grup. La valoració de continguts teòrics i pràctics per mitjà de prova escrita d'alternatives de resposta, inclourà també una pregunta de desenvolupament que pot ser considerada per a la concessió de Matrícula d'Honor (MH). Respecte d'això, es partirà del número de MH que puguin atorgar-se en cada un dels grups. Basant-se en això, es valorarà la possibilitat de concedir la MH a l'alumnat basant-se en la nota total obtinguda per l'alumnat sobre 10 punts, i només en aquells casos en què la dita nota siga de 9 punts o superior. Per a poder optar a Matrícula d'Honor l'alumnat haurà d'haver omplert la pregunta de desenvolupament la valoració de la qual servirà per a determinar l'assignació de la Matrícula d'Honor en aquells casos en què l'alumnat que puga accedir a la mateixa siga superior al de matrícules d'honor que puguin atorgar i/o en cas d'empat en la nota obtinguda per l'alumnat sobre 10 punts.

En l'acta de l'assignatura s'incorporarà la qualificació obtinguda en primera convocatòria d'acord amb les regles següents:

- Si no hi ha qualificació de l'apartat d'avaluació de valoració de continguts teòrics i pràctics per mitjà de prova escrita d'alternatives de resposta, la qualificació serà **NO PRESENTAT**, amb independència de l'assistència a seminaris/conferències i d'activitats realitzades.
- Si hi ha qualificació en l'apartat d'avaluació de valoració de continguts teòrics i pràctics per mitjà de prova escrita d'alternatives de resposta, i este no aconseguix els requisits mínims, es farà constar **SUSPENS** i nota numèrica en base 10 de la qualificació d'este apartat.

En segona convocatòria, es procedirà d'acord amb les regles següents:

- Si no hi ha qualificació de l'apartat d'avaluació de valoració de continguts teòrics i pràctics per mitjà de prova escrita d'alternatives de resposta, la qualificació serà **NO PRESENTAT**, amb independència de l'assistència a seminaris/conferències i d'activitats realitzades.
- Si hi ha qualificació en l'apartat d'avaluació de valoració de continguts teòrics i pràctics per mitjà de prova escrita d'alternatives de resposta, i este no aconseguix els requisits mínims, es farà constar **SUSPENS** i nota numèrica en base 10 de la qualificació d'este apartat.

- Si hi ha qualificació en l'apartat d'avaluació de valoració de continguts teòrics i pràctics per mitjà de prova escrita d'alternatives de resposta, i este aconseguix els requisits mínims, se sumarà la valoració per assistència a seminaris/conferències i/o valoració d'activitats.

La consulta i impugnació de la qualificació obtinguda en tasques d'avaluació, quedarà sotmesa al que disposa el Reglament d'Impugnació de Qualificacions (ACGUV de 29 d'abril de 2008)

<http://www.uv.es/=sgeneral/Reglamentacio/Doc/Estudis/C9.pdf>

REFERÈNCIES

Bàsiques

- b1 Becoña Iglesias, E. y Cortés Tomás, M.T. (coords) (2008). Guía clínica de intervención psicológica en adicciones. Barcelona: Socidrogalcohol-Plan Nacional sobre Drogas. -Cap 1 (Págs. 13 a 21) y Cap 3 (Págs.41 a 69)
- b2 Bobes J., Bascaran, M.T., Bobes-Bascarán, M.T., Carballo, J.L., Díaz, E.M., Flórez, G., García-Portilla, M.P. & Sáiz, P.A. (2007). Valoración de la gravedad de la adicción: aplicación a la gestión clínica y monitorización de los tratamientos. Madrid: Plan Nacional sobre Drogas. Cap 1 (págs. 11 a 15) y Cap 3 (págs. 77 a 104)
- b3 Becoña Iglesias, E. y Cortés Tomás, M.T (coord.). (2011). Manual de adicciones para psicólogos especialistas en psicología clínica en formación. Valencia: Socidrogalcohol. Cap 4 (Págs. 65 a 80); Cap 5 (Págs.81 a 95) y Cap 7 (Págs.113 a 141).
- b4 Sandi, C., Venero, C. y Cordero, M.I. (2001). Estrés, memoria y trastornos asociados. Ariel Neurociencia.
- b5 Lila,M y Gracia,E (1996) La integración de los sistemas formales e informales de apoyo social. Informació Psicológica, 58, 28-34
- b6 Lila,M.;Gracia,E & Murgui,S (2013). Psychological adjustment and victim-blaming among intimate partner violenceoffenders: The role of social support and stressful life events. The European Journal of Psychology Applied to Legal Context 5, 147-153
- b7 Stahl SM (2019). Casos clínicos. Psicofarmacología esencial de Stahl. Ed. Aula Medica
- b8 Stahl, SM(2014) . Guía del prescriptor. Ed. Aula Médica
- b9 R.J. y Baum, A.B. (2011): The Handbook of Stress Science. Biology, Psychology and Health. New York: Springer Publishing Company.
- b10 Ogden, J. (2007): Health Psychology. A Textbook. New York: McGrawHill, Open University Press.

Complementàries

- c1 Simpkins A, Simpkins AM. (2013) Neuroscience for clinicians. Ed. Springer
Muse M., Moore BA. (2012) Handbook of clinical psychopharmacology for psychologists. John Wiley & Sons.
Stolerman IP (2010) Encyclopedia of Psychopharmacology. Ed. Springer.
- c2 Hofmann SG, Otto MW, PollackMH, Smits JA. (2015) D-cycloserine augmentation of cognitive behavioral therapy for anxiety disorders: an update. Curr Psychiatry Rep. 17(1): 532. doi: 10.1007/s11920-014-0532-2. Review.
- c3 PURVES, D., AUGUSTINE, G.J., FITZPATRICK, D., HALL, W.C., LAMANTIA, A-S., MOONEY, R.D., PLATT, M.L. y WHITE, L.E. (2018). Emotion (cap. 31). En: Neurosciences, 6ª ed. Sunderland, MA: Sinauer Associates.

ADDENDA COVID-19

Aquesta addenda només s'activarà si la situació sanitària ho requereix i previ acord del Consell de Govern

1. Continguts

Es mantenen els continguts de la guia docent.

2. Volum de treball i planificació temporal de la docència

L'assignatura s'imparteix en el primer quadrimestre en el títol 2191 i en el segon quadrimestre títol 2244.

En l'assignatura impartida en el primer quadrimestre (títol 2191), la docència s'adapta sobre la base de ACGUV de 1 de juliol de 2020 per a la docència de titulacions oficials de la Universitat de València en el primer quadrimestre del curs 2020-21.

Model de docència híbrid amb presencialitat restringida durant el primer quadrimestre, combinant presencialitat i no presencialitat, síncrona o asíncrona. Un 32% de la docència es realitzarà de manera presencial i un 68% de la docència es realitzarà de manera no presencial.

En l'assignatura impartida en el segon quadrimestre (títol 2244), la docència s'adapta sobre la base del ACGUV de 2 de febrer de 2021, autoritzant ajustos en l'adaptació de la docència de les titulacions oficials per a l'inici de la docència en el segon quadrimestre del curs 2020-21. Es planifica una docència no presencial, si bé podria ser diferent segons l'evolució de la pandèmia i de les indicacions de l'administració educativa competencial i de les autoritats sanitàries.

3. Metodologia docent

En l'assignatura impartida en el primer quadrimestre (títol 2191), la docència presencial estarà dirigida fonamentalment a la resolució de dubtes i a la realització d'activitats i tindrà un model d'assistència per dies. En la docència no presencial es prioritzaran les modalitats síncrones que afavorisquen la interacció directa amb l'alumnat.

Metodologia activa i participativa realitzada de manera presencial i no presencial, a través dels recursos disponibles en Aula Virtual, integrant diferents metodologies instruccionals de cara a potenciar l'aprenentatge significatiu dels coneixements implicats i el desenvolupament de les competències pròpies de la matèria. Es potenciaran les activitats d'avaluació contínua.

Depòsit de material en Aula Virtual per al desenvolupament de la docència presencial i no presencial.

Proposta d'activitats a realitzar de manera presencial i no presencial.

Videoconferència a través de *Blackboard Collaborate* (preferentment síncrona).

Presentacions locutades i amb anotacions.

Debats fòrum en Aula Virtual.

Solucions de les activitats proposades i comentaris en tasques realitzades.

Tutories mitjançant videoconferència amb *Blackboard Collaborate*.

Fòrum en Aula Virtual per a seguiment de les sessions i tutories.

Correu electrònic @alumni per a tutories i seguiment de com transcorre la docència.

4. Avaluació

PONDERACIÓ: S'incrementa el pes en la nota final de l'avaluació contínua: Valoració de continguts teòrics i pràctics mitjançant prova escrita d'alternatives de resposta (30% de la qualificació final, recuperable). Assistència a seminaris/conferències (10% de la qualificació final, no recuperable). Activitats (60% de la qualificació final, recuperable).

SISTEMA DE QUALIFICACIÓ:

La prova final se celebrarà d'acord amb el règim que determinen els ACGUV vigents en el seu moment.

Els aspectes de l'Avaluació que recull la Guia Docent i no apareixen esmentats en aquesta Addenda, es mantenen tal com estan recollits en la Guia.

5. Bibliografia

Es manté la bibliografia. Els materials necessaris per a l'emplenament de les tasques i l'adequat desenvolupament de l'aprenentatge seran incorporats i/o enllaçats pels i les docents a l'Aula Virtual.